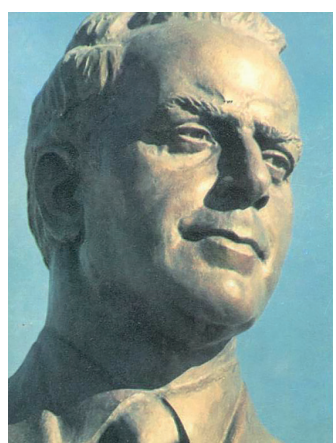

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Huseynov

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

Dünyanın bir nömrəli ofisində yazılan tarix...

Zəngəzur Dəhlizi ("Tramp Yolu") kimləri və niyə qorxudur?

➔ Bax səh. 2

Azərbaycan diplomatiyasının növbəti uğuru

➔ Bax səh. 4

➔ Bax səh. 4

YAP Sədrinin müavini ilə Çinin Azərbaycandakı səfiri arasında görüş keçirilib

➔ Bax səh. 4

YAP Mərkəzi Aparatında görüş keçirilib

**Vaşinqton
Zirvəsi
qlobal mediada...**

➔ Bax səh. 3

**10 milyard
manata
yaxın...**

➔ Bax səh. 5

**"Bitcoin" in
qiyməti rekord
həddə çatıb**

➔ Bax səh. 5

**Makrondan
gecikmiş
etiraf**

➔ Bax səh. 7

**Afrika İttifaqı yeni
dünya xəritəsini
qəbul etməyə çağırır**

➔ Bax səh. 7

Alyaskadan Avropaya, yaxud Yaxın Şərqə...

➔ Bax səh. 6

**Ukrayna
MDB-nin
daha bir
sazişindən
çıxır**

➔ Bax səh. 7

ESEL Ausland

08.08.2025, 23:26 Uhr

YAP Sədrinin müavini ilə Çinin Azərbaycanadakı səfiri arasında görüş keçirilib

Avqustun 14-də Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatında YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov ilə Çin Xalq Respublikasının Azərbaycan Respublikasındakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Lu Mey arasın-

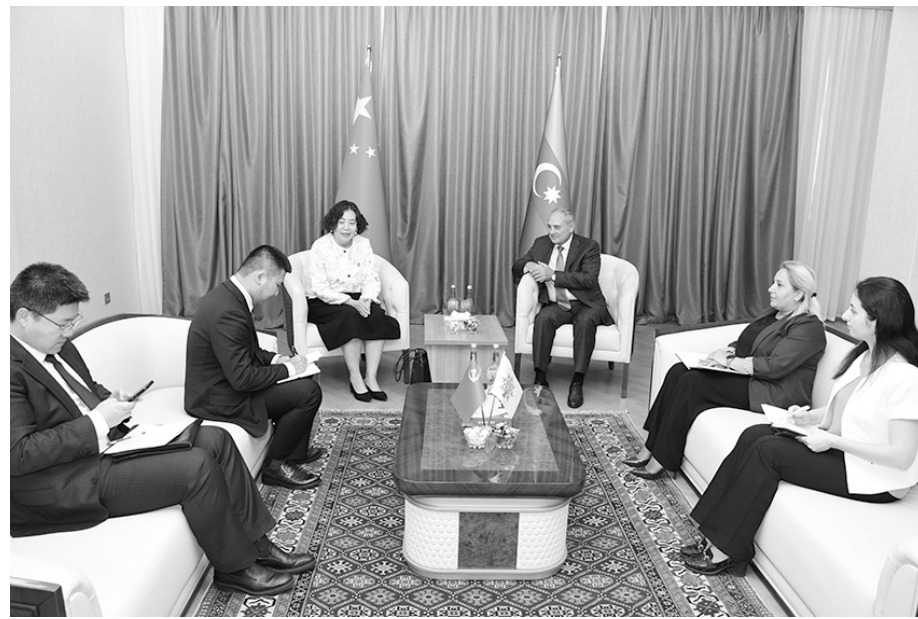
da görüş keçirilib.

Görüşdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyev ilə Çin Xalq Respublikasının Sədri, Çin Kommunist Partiyasının Baş katibi Si Cinpinin birgə fəaliyyəti sayəsində

iki ölkə arasında əlaqələrin yüksək inkişaf səviyyəsinə çatdığı qeyd olunub. Prezident İlham Əliyevin cari ilin aprel ayında bu ölkəyə rəsmi dövlət səfəri çərçivəsində Pekində “Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyanat”ın imzalanmasının əlamətdar hadisə olduğu və gələcək əməkdaşlıq üçün geniş imkanlar yaratdığı xüsusi vurğulanıb.

İki ölkənin həm ikitərəfli qayda-da, həm də beynəlxalq müstəvidə uğurlu əməkdaşlığının təsdiqi olaraq Çinin “Bir kəmər, bir yol” təşəbbüsünü dəstəkləyən ilk ölkələrdən biri olan Azərbaycanın tranzit imkanlarının Orta Dəhlizin inkişafına töhfə verdiyi, eləcə də Azərbaycanın Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı ilə əlaqələrinin genişləndirilməsinin rəsmi Pekin tərəfindən dəstəkləndiyi diqqətə çatdırılıb.

Görüş zamanı Yeni Azərbaycan Partiyası ilə Çin Kommunist Partiyası arasında əlaqələrin sürətli inkişafın-

dan, fəal siyasi dialoq və təcrübə mübadiləsinə önəmli töhfə verən qarşılıqlı səfərlərin intensiv xarakter almasından məmnunluq ifadə olunub, ötən ilin noyabrında YAP nümayəndə heyətinin Çinə səfəri zamanı iki partiya arasında imzalanmış əmək-

daşlıq memorandumundan irəli gələn vəzifələrin uğurla icra edildiyi bildirilib.

Görüşdə cari ildə nəzərdə tutulan tədbirlər və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

YAP Mərkəzi Aparatında görüş keçirilib

Avqustun 14-də Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatında Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı, professor Hicran Hüseynovanın 70 illik yubileyi münasibətilə görüş keçirilib.

YAP Sədrinin müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov yubilyarı doğum günü münasibətilə təbrik edib.

O, ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında fəal mövqeyi ilə seçilən və müxtəlif sahələrdə uğurlu fəaliyyət göstərən Hicran Hüseynovanın öz üzərinə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirərək Azərbaycanın inkişafına mühüm töhfələr verdiyini bildirib: “Təsəffüf deyil ki, Heydər Əliyev ideyalarına əsaslanan məqsədyönlü fəaliyyətiniz ölkə rəhbərliyi tərə-

findən yüksək qiymətləndirilib. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq sərəncamları ilə “Şöhrət” və I-ci dərəcəli “Vətənə xidmətə görə” ordenləri ilə təltif olunmağınız əməyinizə verilən yüksək qiymətin bariz nümunəsidir”.

Hicran Hüseynovanın hazırda Milli Məclisdə Yeni Azərbaycan Partiyasını təmsil edən deputatlardan biri kimi milli-

mənəvi dəyərlərin və dövlət maraqlarının qorunması istiqamətində fəal rol oynadığını qeyd edən Tahir Budaqov yubilyara möhkəm cansağlığı, uzun ömür və şərəfli fəaliyyətində yeni müvəffəqiyyətlər arzulayıb.

Göstərilən diqqət və ünvanına söylənilən xoş sözlərə görə təşəkkürünü bildiren Hicran Hüseynova Azərbaycanı tərəqqi və Zəfər zirvəsinə yüksəldən Heydər Əliyev ideyalarına hər zaman sadıq olduğunu və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan

Partiyasının Sədri cənab İlham Əliyevin siyasi kursunu daim dəstəklədiyini vurğulayıb.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Yeni Azərbaycan Partiyasının uğurlu fəaliyyətinin ölkəmizə mühüm nailiyyətlər qazandırdığını deyən H.Hüseynova əməyinə verilən yüksək qiymətə görə dövlət başçısına dərin minnətdarlığını ifadə edib və bundan sonra da özünə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirmək üçün səy və bacarığını əsirgəməyəcəyini diqqətə çatdırıb.

Azərbaycan diplomatiyasının növbəti uğuru

Ölkəmizin əleyhinə olan qətnamə layihəsi İsveçrə parlamentində rədd edilib

Cenevrə kantonunun parlamentinin bir sıra ermənipərəst üzvlü tərəfindən 2024-cü il noyabrın 5-də irəli sürülmüş “Dağlıq Qarabağın ilhaqı və Azərbaycan-

nın siyasi məhbusrarının azadlığa buraxılması” adlı 24.321 sayılı qətnamə layihəsi Azərbaycanın İsveçrədəki səfirliyinin apardığı məqsədyönlü fəaliyyət nəticə-

sində avqustun 11-də bu ölkənin parlamentinin yuxarı palatası olan Kantonlar Şurasının Xarici Əlaqələr Komitəsi tərəfindən rədd edilib.

Azərbaycanın İsveçrədəki səfirliyindən bildirilib ki, bununla yanaşı, həmin komitenin vitse-prezidenti, Azərbaycana qarşı qərəzli mövqeyi ilə seçilən Karlo

Sommaruga tərəfindən irəli sürülmüş, yalnız “məhbuslara” və “erməni mədəni irsinin mühafizəsinə” istinad edən yeni qərar layihəsi 5 əleyhinə, 4 lehinə və 3 bitərəf səsle komitenin gündəliyindən çıxarılıb.

Ənənəvi erməni təəssübkeşliyi

İsveçrənin bəzi parlamentarilərinin qanunverici orqanı erməni işğalçıların, separatçıların müdafiəsi tribunasına çevirmək cəhdləri yeni hadisə deyil. Bu qəbilədən olan parlamentarilərin erməni təəssübkeşliyi artıq ənənəvi hal alıb. Bəzi parlamentarilər 44 günlük Vətən müharibəsinə, 23 saatlıq lokal xarakterli antiterror tədbirlərinə münasibətdə də eyni ampuada idilər. O cümlədən Cenevrə kantonunun parlamentariləri Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyü uğrunda savaş aparmasını özərlisayağı qınayıb, Qarabağdan köç edən ermənilərin yaşamaq hüququ ətrafında sorsəm “müzakirələr” aparırdılar. Hətta “Ermənistanın sağ qalmasının təmin olunması” məsələsi gündəmə gətirilmişdi. Xatırladaq ki, İsveçrə parlamentinin aşağı palatası olan Milli Şura ötən ilin sonlarında “Dağlıq Qarabağ: sülh konfransı” adlı absurd qətnamə qəbul edib. Qətnamənin müəllifi ermənipərəst deputat Erix Fontobel olub.

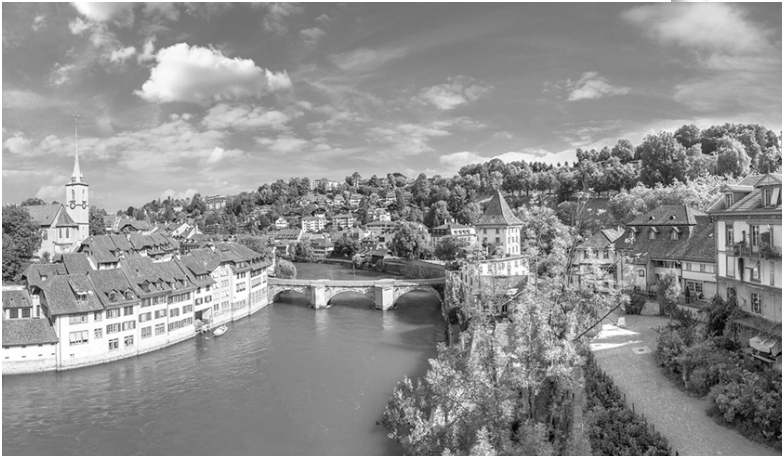
Əlbəttə, İsveçrənin Cenevrə və yaxud başqa bir kantonunun ermənipərəst deputatlarının söyi ilə aparılan müzakirələrin və qəbul olunan qətnamələrin hansısa bir hüquqi əhəmiyyəti yoxdur. Onlar adi kağız parçasından fərqlənmirlər və qəbul olunduğu andan etibarən toz basmış arxivlərdə qalır. Bu, məsələnin bir tərəfidir. Bəs parlamentarilər mətbuatı, dünya gündəmini izləmirlərm? Ləğv olunan qətnamə layihəsində “Dağlıq Qarabağın ilhaqından” bəhs olunur. Deputatların ağlına, məntiqinə yağlı bir “2” düşür. Azərbaycan 44 günlük müharibənin və 23 saatlıq lokal xarakterli antiterror tədbirlərinin nəticələrinə uyğun olaraq tarixi ədalət və beynəlxalq hüququ təmin edib. Beynəlxalq təsisatlar, dünya ölkələri hər zaman Azərbaycanın Qarabağ da daxil olmaqla ərazi bütövlüyünü dəstəkləyiblər. Ermənistanın ötən əsrin doxsanıncı illərinin əvvəllərində Azərbaycan ərazi-

lərini işğal etməsi faktı həmçinin BMT-nin 4 icra olunmayan qətnaməsində də təsdiqini tapıb. Azərbaycan öz gücünə işğala son qoymaqla, torpaqlarını geri qaytarmaqla həm də BMT-nin məlum qətnamələrinin icrasını təmin etmiş oldu.

Azərbaycanın müharibəsi tam ədalətli idi, bu müharibə başqa bir dövlətə qarşı yönəlməmişdi, döyüşlər əvvəldən axıradək məhz Azərbaycanın ərazisində getdi. O başqa məsələdir ki, Azərbaycan əsgər və zabıtları Vətən torpağını işğalçılardan təmizləmək üçün inanılmaz şücaətlər göstərdilər və cəmi 44 gün ərzində düşmən ordusunu kapitulyasiyaya məruz qoydular. Burada hansı ilhaqdan söhbət gedə bilər. 44 günlük müharibədən sonra 23 saatlıq lokal xarakterli antiterror əməliyyatlarına gedən yol başladı. Siz bilərəkdən unutanlıq edirsiniz. Qalib Azərbaycan 2020-ci il 10 noyabr tarixində imzalanan üçtərəfli bəyanata sadıq idi. Ancaq qarşı tərəf adekvat davranmadı. Ərazilərimizə Rusiya süllüməramlılarının vasitəçiliyi ilə Ermənistandan silah-sursat daşındı, torpaqlarımızda ən ağlagəlməz yerlərdə sayı-hesabı bilinməyən minlərlə basdırıldı. Müharibə başa çatdısa da, Xankəndidə separatçılar iş başında idilər. Onlar bir tərəfdən yeni müharibə hazırlıqları görür, digər tərəfdən isə sərvətlərimizi talayıb Ermənistanı aparırdılar. Təsəvvür etmək çətindir ki, üçtərəfli bəyanata zidd olaraq Ermənistan silahlı qüvvələrinin təxminən 15 minlik kontingenti Xankəndidə və ətraf ərazilərdə qalmaqda davam edirdi. Azərbaycan buna dözməz bilməzdi

və dözmədi də. 2023-cü ilin sentyabr ayında həyata keçirilən 23 saatlıq antiterror tədbirləri separatçıların sonunu gətirdi, Azərbaycan öz suverenliyini tam təmin etdi. Əgər parlamentarilər bütün bunları ilhaq adlandıırırlarsa, bu artıq bir vicdan məsələsidir.

Hazırda isə bütün dünya Azərbaycanın yaratdığı reallıqları qəbul edir. Parla-

mentarilərə xatırlatmaq istərdik ki, Ermənistan rəhbərliyinin özü də Qarabağı Azərbaycanın tərkib hissəsi kimi qəbul etdiyinə dair bəyanat verib. Bugünlərdə Vaşinqtonda Donald Trampın iştirakı ilə aparılan müzakirələr, Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin verdikləri Birgə Bəyanat, yekun sülh sazişinin paraflanması artıq Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərində yeni bir mərhələ açıb. Bütün bu kimi proseslərin fonunda İsveçrənin Cenevrə kantonunun palamentariləri sanki qız yuxusuna gediblər, onlar gələcəyə baxmırlar, keçmişlə yaşayırlar. Parlamentarilərin erməni lobbisinin sifarişləri əsasında çaldıqları köhnə havalar, apardıqları müzakirələr və səs verdikləri absurd qətnamələr sülhyaratma prosesinə hansısa bir təsir göstərmək gücündə deyil. Ancaq bir məsələ aydındır ki, belə reallıqdan uzaq yanaşmalarla parlamentarilər ilk növbədə özlərini və təmsil etdikləri ölkəni nüfuzdan salmış olurlar.

“Siyasi məhbuslar” yox, separatçılar

Ermənistanın silahlı birləşmələri həm Birinci, həm də İkinci Qarabağ müharibəsini, necə deyirlər, özərlisayağı aparırlar. Onlar döyüşlərdəki məğlubiyyətlərinin əvəzini, bir qayda olaraq, silahlı mülki şəxslərə, yaşayış məntəqələrinə tuşlamaqla çıxmağa çalışıblar. Bu yolla onlar hələ Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı Ağdaban, Qaradağlı, Başlıbel kimi faciələr törədiblər. 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə erməni silahlı dəstələri Xankəndi şəhərində yerləşdirilmiş keçmiş SSRİ-nin 366-cı motoatıcı hərbi alayının köməyi ilə silahsız və köməksiz Xocalı şəhərinə hücum etmiş və burada soyqırım törətmişlər.

İkinci Qarabağ müharibəsində eyni ssenari təkrarlandı. 44 günlük müharibənin əvvəlindən Müzəffər Azərbaycan Ordusunun gücü qarşısında tab gətirə bilməyəcəklərini başa düşən erməni hərbi birləşmələri keçmiş təmas xəttindən uzaqda yerləşən əraziyə, Bərdəyə və digər yaşayış məntəqələrimizə mərmilər atdılar. Yəni heç bir günahı olmayan uşaqlar, qadınlar, yaşlı insanlar həyatlarını itirdilər və yaxud yaralandılar.

Lakin Avropadakı bir sıra ermənipərəst siyasətçilər kimi, İsveçrədən olan bəzi parlamentarilər də Ermənistanın, separatçıların müharibə cinayətlərini görməzdən gəlirlər. Görəsən, 2023-cü ildə Qarabağdan könüllü köç edən ermənilərin halına yanan parlamentarilər niyə azərbaycanlı qaçaqın və məcburi köçkünlərə münasibətdə heyrət doğuran soyuq-qanlılıq nümayiş etdirirlər?

Ləğv olunan qətnamədə parlamentarilər həbs olunaraq Bakıya gətirilən və hazırda məhkəmələri aparılan separatçıların “siyasi məhbuslar” kimi təqdim edir-

lər. Bunun da heç bir hüquqi əsası yoxdur. Azərbaycan hüquqi dövlətdir və qoşulduğu beynəlxalq konvensiyalardan irəli gələn öhdəliklərinin məsuliyyətini yaxşı başa düşür. O cümlədən 23 saatlıq lokal xarakterli antiterror tədbirlərindən sonra saxlanılaraq Bakıya gətirilən separatçı rejimin nümayəndələrinə münasibətdə müvafiq qurumlarımız tərəfindən beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində və milli qanunvericiliyimizə uyğun qaydada davranışlar sərgilənir. Qeyd edək ki, Ermənistan Respublikasının vətəndaşları Arayik Harutyunyan, Arkadi Quqasyan, Bako Sahakyan, Davit İxanyan, Davit Babayan, Lyova Mnatsakanyan və digərlərinin, eləcə də Ruben Vardanyanın ölkədaxili qanunların və beynəlxalq konvensiyaların tələblərinə uyğun hüquqları təmin olunub. Onlar vəkil və tərcüməçi ilə təmin olunublar. Separatçıları Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin əməkdaşları vaxtaşırı ziyarət edirlər. Ailə üzvləri ilə telefon danışığına imkanlar yaradılır. Məhkəmə iclaslarında zərərçəkənlərin verdikləri ifadələr dəhşət saçır. Separatçı rejimin təmsilçilərinin göstərişləri ilə əsir düşən azərbaycanlılarla son dərəcə qəddar rəftar edilib, onlar amansız işgəncələrə məruz qalıblar. Belələrini hansısa kantonunun hansısa parlamentarilərinin qondarma qətnamə layihəsi əsasında azad etmək mümkündürmü? Əsla! Onlar ölkəmizə qarşı dövləti cinayət törədiblər və layiqli cəzalarını da alacaqlar! Yeri gəlmişkən, İsveçrə parlamentinin yuxarı palatasının Xarici Əlaqələr Komitəsinin mətbuat məlumatında Cenevrə kantonal parlamentinin təxribat xarakterli məlum təşəbbüsünün birtərəfli olduğu, yalnız Azərbaycan tərəfinə tələblər irəli sürdüyü vurğulanıb və bu cür yaşamağa etiraz ifadə olunub.

Mübariz FEYİZLİ

10 milyard manata yaxın...

İqtisadiyyata yönəldilən investisiyalar artır

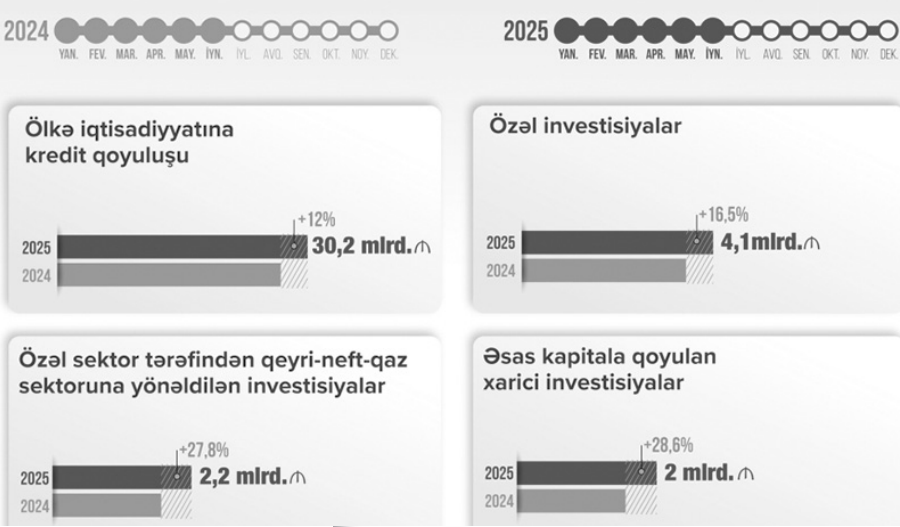
2025-ci ilin yanvar-iyun ayları ərzində əsas kapitala cəmi 9 milyard 911,8 milyon manat məbləğində, yaxud əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 3,4 faiz çox investisiya yönəldilib. Neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi isə 15 faiz artıb. İnvestisiyanın 5 milyard 46,1 milyon manatı və ya 50,9 faizi məhsul istehsalı sahələrinə, 3 milyard 335,2 milyon manatı (33,7 faizi) xidmət sahələrinə, 1 milyard 530,5 milyon manatı (15,4 faizi) isə yaşayış evlərinin tikintisinə sərf olunub. Əsas kapitala yönəldilmiş investisiyaların 7 milyard 598,7 milyon manatını və ya 76,7 faizini daxili investisiyalar təşkil edib. Həmçinin, investisiyala-

rın 7 milyard 822,3 milyon manatı və ya 78,9 faizi bilavasitə tikinti-quraşdırma işlərinin yerinə yetirilməsinə sərf olunub.

Sermayə portfelində özəl sektorun payı da artım nümayiş etdirib, özəl investisiyalar 16,5 faiz artaraq 4,1 milyard manat təşkil edib. Özəl sektor tərəfindən qeyri-neft-qaz sektoruna yönəldilən investisiyaların həcmi isə 27,8 faiz artaraq 2,2 milyard manata yaxın olub.

Cari ilin birinci yarısında ölkə iqtisadiyyatına kredit qoyuluşu da yüksəlib. Bank və kredit təşkilatları tərəfindən iqtisadi sahələrə yönəldilən vəsaitlərin həcmi 12 faizdən çox artaraq 30,2 milyard manatı ötüb.

2025-Cİ İLİN YANVAR-İYUN AYLARI ƏRZİNDƏ AZƏRBAYCAN İQTİSADİYYATINA YATIRILAN İNVESTİSİYALAR

Azərbaycan iqtisadiyyatına yatırılan xarici investisiyaların həcmində artım dinamikaş müəşahidə edilməkdədir. Xarici müəssisə və təşkilatlar tərəfindən əsas kapitala investisiya axınları qeydə alınıb, xarici maliyyə mənbələrindən əsas kapitala 2 milyard manat məbləğində in-

Xarici sərmayələrin həcmi 28,6 faiz çoxalıb

vestisiya edilib. Bu göstərici ötən ilin müvafiq dövrünə nəzərən 28,6 faiz çoxdur.

Azərbaycan iqtisadiyyatına sərmayə qoyuluşlarının artmasında ən mühüm amillərdən biri ölkədə təmin edilmiş sağlam və münbit investisiya mühitidir. Bu istiqamətdə respublikamızda həyata keçirilən hüquqi və institusional islahatlar mühüm rol oynamaqdadır. Prezident İlham Əliyevin 2018-ci il yanvarın 18-də imzaladığı “İnvestisiya fəaliyyətinin təşviq edilməsi və xarici investorların hüquqlarının qorunması ilə bağlı bir sıra tədbirlər haqqında” sərəncamına əsasən, ölkə iqtisadiyyatına investisiya axınını cəlb etmək üçün Azərbaycanda əlverişli biznes mühitinin təmin edilməsi əsas prioritetlərdən biri kimi müəyyən edilib. Bu ssenariyə uyğun olaraq biznes mühitinin əlverişliliyinin daha da artırılması və biznesə başlama prosedurlarının sadələşdirilməsi üçün zəruri tədbirlər görüldü ki, bu da xarici sahibkarların fəaliyyətində yeni mərhələnin başlanmasına səbəb olub.

Son 22 ildə 180 milyard dollar həcmində xarici investisiya

İnvestorların hüquq və mənafeələrinin qorunması, mülkiyyətin toxunulmazlığı, yerli və xarici sahibkarlara eyni iş şəraitinin yaradılması, “İnvestisiya fəaliyyəti haqqında” və “Xarici investisiyaların qorunması haqqında” qanunların qəbul edilməsi, Rəqəbat Məcəlləsinin qüvvəyə minməsi sərmayə cəlbədiciliyini artırıb.

Azərbaycan hökumətinin bir sıra xarici ölkələrlə iqlıqat vergitutmanın aradan qaldırılması, investisiyaların təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında sazişlər imzalaması da investisiya qoyuluşunu təşviq etməkdədir. Azərbaycan beynəlxalq müstəvidə ikitərəfli əməkdaşlıq çərçivəsində 30-dək ölkə ilə sərmayələrin təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında sazişlər imzalayıb ki, həmin dövlətlərin investorlarının ölkəmizin iqtisadiyyatında potensial sərmayədar kimi xüsusi payı artmağa başlayıb.

Beləliklə, qeyd edilən təşviqədicili tədbirlər, dövlətin xarici investorlara olan dəstəyi

biznes sektorunun və beynəlxalq maliyyə qurumlarının Azərbaycana olan investisiya marağını yüksəltdi. Ümumilikdə, 2002-2024-cü illər ərzində ölkə iqtisadiyyatına yönəldilən investisiyaların ümumi həcmi təxminən 330 milyard dollar təşkil edib ki, onun 180 milyard dolları xarici investisiyalar-dır.

Azərbaycanın investisiya reytingi “BBB” səviyyəsinə yüksəlib

Azərbaycanda həyata keçirilən məqsədyönlü iqtisadi islahatlar, əlverişli hüquqi və institusional mühitin formalaşdırılması nəticəsində Azərbaycanın investisiya cəlbədiciliyi, xarici və yerli sərmayədarların marağı daha da artır. Ölkəmizdə reallaşdırılan uğurlu sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının nəticələri “Moody’s”, “Fitch Ratings” kimi beynəlxalq reyting agentliklərinin hesabatlarda da təsdiqini tapır, ölkəmizin kredit reytingi yüksəlib. “Standart & Poor’s” və “Moods” reyting agentlikləri cari ildə Azərbaycan investisiya və kredit reytingini artıraraq “BB+” səviyyəsinə qaldırıb. “Fitch Ratings” agentliyi Azərbaycanın yerli və xarici valyutada uzunmüddətli suveren investisiya reytingini “pozitiv” proqnozu ilə “BBB” səviyyəsində təyin edib. Bütün bunlar bir daha göstərir ki, Azərbaycan inkişaf etmiş ölkə kimi dünyanın aparıcı investorlarının daim diqqət mərkəzindədir.

Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) dünya ölkələrində investisiya cəlbədiciliyi mühiti ilə bağlı 2024-cü ilə dair hesabatında Azərbaycanı ən yaxşı ölkələr qrupunda qərarlaşdırıb. Belə ki, ölkəmiz ən yaxşı investisiya mühitinə malik “Top-7” qrupunda yer alıb. BVF-nin reytingində xarici investorlar üçün əlverişli münbit iş şəraitinin yaradılması, bütün hüquqi təminatlarla əhatə olunması təqdir edilir.

Hazırda Azərbaycan iqtisadiyyatının müxtəlif

sahələrində fəaliyyət göstərən xarici investisiyalı şirkətlərin sayı 7 mindən artıqdır. Təkcə, 2024-cü ildə Azərbaycanda qeydiyyatda alınmış kommersiya hüquqi şəxslərin təxminən 900-ü xarici investisiyalı şirkətlər olub.

Azad ərazilərdə sərmayəçilər üçün güzəştlər

Azərbaycanın müasir inkişaf gündəliyində əsas investisiya sahələri kimi süni intellekt və “yaşıl enerji”yə investisiya cəlb olunması əsas strateji xətt kimi müəyyən edilib. Resurs zənginliyi ilə diqqəti cəlb edən işğaldan azad edilmiş ərazilərə xarici investorların marağı böyük olduğundan çoxsaylı iqtisadi stimullar, güzəştlər tətbiq olunmaqdadır. Dövlət başçısının “İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında” sərəncamına əsasən, azad ərazilərdə ucotda olan və fəaliyyət göstərən sahibkarlıq subyektləri 2023-cü il yanvarın 1-dən etibarən 10 il müddətinə mənfəət (gəlir), əmlak, torpaq və sadələşdirilmiş vergidən, eləcə də sosial vergilərdən azad olunublar ki, bu amil həmin bölgəyə xüsusi axınları sürətləndirəcək.

ELBRUS CƏFƏRLİ

“Bitcoin”in qiyməti rekord həddə çatıb

Rəqəmsal pulu almaq üçün 124 min dollar xərcləmək lazımdır

Dünyada ən bahalı kriptovalyuta (rəqəmsal pul) olan “Bitcoin”in dəyəri yeni-dən artaraq rekordu təzələyib. Ötən gün virtual pul bazarında “Bitcoin”in dəyəri Asiya ticarət sessiyasının erkən saatlarında 0,9 faiz artaraq 124 min dollara yüksəlib və ötən ay qeydə alınan ən yüksək həddi keçib. Bazar dəyərinə görə ikinci yerdə olan digər kriptovalyuta “Ether” isə 4780,04 dollara çataraq 2021-ci ilin sonlarından bəri ən yüksək göstərici nümayiş etdirib. Eləcə

də, global investisiya platforması olan “Binance” seqmentində “Bitcoin”lə yanaşı, başqa rəqəmsal valyutaların göstəricilərinin də son bir həftədə ardıcıl artması tendensiyası müşayiət olunub. Bazar dəyərinə görə, inanılmaz virtual pul aləti olan “Bitcoin”in kəskin bahalaşması bazar dəyərini və əməliyyatlar üzrə dövryyəsinə də yüksəltməkdədir. Hazırda dövryyədə olan bu virtual pulların ümumi dəyəri 2,2 trilyon dollara yaxındır.

Bahalaşmanı sürətləndirən hansı amillərdir?

Ekspertlər “Bitcoin”in qiymət artımını bir neçə amillə izah edirlər. “IG” palatförmasının bazar analitiki Toni Saykamorun sözlərinə görə, “Bitcoin”in bahalaşması ABŞ Mərkəzi Bankının (FED) yaxın günlərdə gözlənilən faiz endiriminə gedəcəyinə dair güclənən inam, korporativ alışıların davam etməsi və Tramp administrasiyasının kriptovalyutalara investisiyanı asanlaşdıran addımları ilə sıx bağlıdır.

“Bitcoin”in dəyəri dolların dəyərindəki dəyişiklikdən də asılı olur. Əgər dolların global dəyəri azalarsa, “Bitcoin” bir qədər də bahalaşır. Bu baxımdan ABŞ-in Federal Ehtiyatlar Sistemini (FED) yürütdüyü siyasət də bu kriptovalyutanın dəyərinə təsir edir. Eyni zamanda, qiymət artımının siyasi amillərlə bağlılığı da istisna edilmir. Prezident Donald Trampın kriptovalyuta tərəfdarı kimi tanınan bir

Virtual pul 250 min dollara yüksələ bilər

Baş verən proseslər kriptovalyutaların əmələvi maliyyə sistemində artan rolunu və qəbulunu göstərir. “Bitcoin”in “rəqəmsal qızıl” kimi tanınması, onun dəyər saxlama vasitəsi kimi potensialını artırır və investorların diqqətini cəlb edir. Analitiklər “Bitcoin”in illik artım faizinin artıq 135 faizə çatdığını və bu artımın davam edəcəyini proqnozlaşdırırlar. Beynəlxalq blokçeyn texnologiyaları üzrə mütəxəssislər virtual pulun ilin sonuna qədər daha da bahalaşacağını fərz edir, illik artım faizinin 130-150 faizə çatacağını proqnozlaşdırırlar.

Toni Saykamor hesab edir ki, bu cür meyillər davam etsə, “Texniki baxımdan 125 min dollar səviyyəsinin üzərində sabit

şəxs olması, Qiymətli Kağızlar və Birjalar Komissiyasına (SEC) təyin etdiyi yeni sədrin virtual bazar mübadilələrinə üstünlük verməsi və s. faktorlar da ehtimalları gücləndirir.

Qeyd edək ki, Trampın qalib gəlməsindən sonrakı aylarda rəqəmsal valyuta bazarında müsbət siqnallar özünü davamlı göstərməkdədir. ABŞ-la yanaşı, global iqtisadiyyatın müxtəlif sektorlarında, ələlxüsus da birjalarda virtual volatilliklər baş verir. Amerikanın aparıcı fond birjalarında istiqraz və bondların, səhmlərin, digər qiymətli kağızların bazar indeksləri 5-12 faiz artımlar nümayiş etdirib. Eləcə də maliyyə bazarında kriptovalyutaların qiymət sıçrayışları daha həyəcanverici olub, rəqəmsal valyutaların indeksləri 4-8 faiz artmaqla maliyyə seqmentlərində son ayların ən yüksək artımını qeydə alınıb.

mövqe, “Bitcoin”in dəyəri 150 min dollara qədər yüksəldə bilər. “Fundstrat” tədqiqat şirkətinin rəhbəri Tom Leen isə ehtimal edir ki, 2025-ci ilin sonuna qədər “Bitcoin”in qiyməti 250 min dollara qədər yüksələcək. Onun fikrincə, müxtəlif aylarda və situasiyalarda bu pulun bazarında dəyəri müvəqqəti olaraq azala bilər, bu cür azalmalar rəqəmsal aktivlərdə əhəmiyyətli hadisələrdən əvvəl baş verən adi proseslərdən biridir. Tez-tez qiymət dəyişikliyinə baxmayaraq, virtual valyutanın maksimuma çatacağı gözləniləndir. Ehtimallara görə, bu kriptovalyuta ilin sonuna qədər 125-130 min dollar arasında satıla bilər. Uzunmüddətli perspektivdə isə 2045-ci ilə qədər 13 milyon dollara yüksələ bilər.

Azərbaycan kriptovalyutalara keçid üçün “Binance” platformasına integrasiyanı nəzərdə tutur

Azərbaycanda kriptovalyutalara monetar baxış konservativdir, blokçeyn texnologiyalarından istifadəyə müsbət yanaşılsa da, kriptovalyuta sektoru yüksək riskli investisiya aktivləri olduğundan onun maliyyə sektorunda tətbiqi təhlükəli sayılır. Bu sahədə hüquqi infrastrukturun olmaması belə sət xarici şoklar yarada, daxili valyuta bazarında sabitlik pozula bilər. Eyni zamanda, hazırda ölkəmizdə kriptovalyutaların onlayn alışı və satışı halları mövcud olmasına baxmayaraq, bu risk alətlərinin tənzimlənməsi üçün qəti addımların atılması da aktualdır. Mərkəzi Bank bu sahədə tənzimlənmənin aparılması üçün müxtəlif ssenarilər işləyir və öz strategiyası çərçivəsində bu istiqamətdə tədbirlər görmək niyyətindədir. Bir neçə aydır ki, sınaq testinin keçirilməsi kriptovalyutaya hazırlıq kimi dəyərləndirilə bilər.

Millət vəkili Vüqar Bayramov da Azərbaycanda da kriptovalyutalardan istifadə edilməyini istisna etmir. Onun fikrincə, Mərkəzi Bank xüsusi tənzimləmə rejiminin ilk mərhələsi üzrə sınaq dövrlərini başa çatdırıb və bu müddətdə 4 innovativ məhsulun qiymət-

ləndirilməsi həyata keçirilib. Belə ki, 2 istiqamət üzrə qiymətləndirmə nəticələri uğurlu hesab olunub, digərləri üzrə məqsədəuyğun hesab edilməyib. Həmin dəstəkləyici layihələr sırasında kriptovalyuta əməliyyatları ilə bağlı müsbət siqnallar var. Belə ki, kriptovalyuta əməliyyatlarını daha təhlükəsiz və şəffaf şəkildə icra etmək üçün “m10” təbiiqinin “Binance” platformasına integrasiyasını nəzərdə tutulur. İstifadəçilər bu integrasiya vasitəsilə “Binance” cüzdanlarına mədaxil və məxaric edə bilərlər. Digər layihə “kriptobroker platforması” virtual aktivlərinin asan və təhlükəsiz şəkildə alışı, satışı və saxlanması imkanlarını yaradır. Xüsusi tənzimləmə rejimi çərçivəsində sınaqların keçirilməsində məqsəd həmçinin bu istiqamətdə normativ-hüquqi bazanı formalaşdırmaq və təkmilləşdirməkdir.

Beləliklə, Mərkəzi Bankın test layihələri daha yaxın gələcəkdə Azərbaycanda kriptovalyutaların buraxılması və istifadəsinə imkan yarada bilər.

ELBRUS

Hərbi Dəniz Qüvvələrində döyüş atışlı taktiki təlim keçirilib

Cari ilin hazırlıq planına əsasən, Hərbi Dəniz Qüvvələrində (HDQ) “Dəniz enerji infrastrukturunun mühafizəsi və müdafiəsi” mövzusunda döyüş atışlı taktiki təlim keçirilib.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr idarəsindən verilən məlumata görə, müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənov təlimin Komanda İdarəetmə Məntəqəsində olub, burada mərhələlər üzrə yerinə yetirilən tapşırıqlar haqqında komandir heyətinin məruzələrini dinləyib.

Bildirilib ki, HDQ-nin döyüş, döyüş

təminatı və təminat gəmilərinin, eləcə də Dəniz xüsusi təyinatlı və Dəniz piyada bölmələrinin cəlb edilməsi ilə ke-

çirilən təlimin başlıca məqsədi komandir heyətinin ekstremal vəziyyətlərdə operativ qərar qəbul etmə və qüvvələrin tətbiqi üzrə praktiki vərdişlərinin təkmilləşdirilməsidir.

Plana əsasən, təlimə cəlb olunan qüvvə və vasitələr Xəzər dənizinin Azərbay-

nin gündüz və gecə şəraitində, sahilə və adalarda şərti düşmənin müvəqqəti baza məntəqələrinin aşkarlanıb və xü-

susi əməliyyatlarla terror qruplaşmalarının məhv edilməsi üzrə taktiki elementlər uğurla yerinə yetirilib.

Təlim çərçivəsində axtarış-xilasetmə tədbirləri və qəzalı gəminin təxliyəsi üzrə fəaliyyətlərin icrası zamanı da yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirilib. Döyüş atışlı taktiki təlimdə əsas diqqət mürəkkəb şəraitdə gəmilərin idarə olunmasına, dəniz qüvvə və vasitələri arasında qarşılıqlı əlaqənin təşkili, uzlaşmanın və birgə fəaliyyətlərin təkmilləşdirilməsinə yönəldilib.

Təlimin gedişatını izləyən müdafiə naziri şəxsi heyətin peşəkarlığını, qarşıya qoyulmuş tapşırıqların icrasını müsbət qiymətləndirib və aidiyyəti üzrə müvafiq tapşırıqlar verib.

Ankoric ədalətli və davamlı sülhə şahidlik edəcəkmi?

Bu gün Alyaskanın ən böyük şəhərində - Ankoricdə ABŞ-Rusiya münasibətləri və Rusiya-Ukrayna müharibəsinin müqəddəratı həll olunacaq. Bu

Alyaskadan Avropaya, yaxud Yaxın Şərqə...

görüş Rusiya üçün son şans kimi də qiymətləndirilir. Görüşəncəsi tərəflərin hazırlığı və verilən bəyanatlar heç də danışıqların hamar yolla aparılacağına ümid vermir. ABŞ tərəfi Alyaska görüşünün konstruktiv olacağına əminliyini bildirərsə də Rusiya və Ukrayna, eləcə də rəsmi Kiyevin tərəfdarları olan Avropa ölkələri fərqli bəyanatlar səsləndirirlər.

Rusiya Federasiyası və ABŞ prezidentləri Vladimir Putin və Donald Tramp arasında keçiriləcək görüşün proqramı razılaşdırılıb. Rusiya prezidentinin köməkçisi Yuri Uşakov jurnalistlərlə brifinqində bildirib ki, dövlət başçıları əvvəlcə təkbətkər danışıqca, daha sonra isə iki ölkənin nümayəndə heyətləri ilə işçi səhər yeməyi formatında görüş davam edəcək. Danışıqların

əsas mövzusu Ukrayna münaqişəsinin həlli olacaq. Bundan əlavə, liderlər beynəlxalq və regional aktual məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparacaq, həmçinin ikitərəfli əməkdaşlıq, ticarət və iqtisadi əlaqələr məsələlərinə toxunacaqlar.

Rusiya və ABŞ prezidentlərinin Alyaskadakı görüşü avqustun 15-də yerli vaxtla saat 11:30-da, Bakı vaxtı ilə isə

23:30-da baş tutacaq.

Putinlə Tramp arasındakı danışıqlar “5-ə 5” formatında keçiriləcək. Rusiya tərəfdən danışıqlar qrupuna Yuri Uşakov, xarici işlər naziri Sergey Lavrov, müdafiə naziri Andrey Belousov, maliyyə naziri Anton Siluanov və prezidentin xarici ölkələrə investisiya və iqtisadi əməkdaşlıq üzrə xüsusi nümayəndəsi Kirill Dmitriyev daxil olacaq.

Rutte: Top indi Putindədir...

Sırağagün ABŞ Prezidenti Donald Tramp ukraynalı həmkarı Volodimir Zelenski və Avropa liderləri ilə danışıqlar aparıb. Danışıqlarda Almaniya, Finlandiya, Fransa, Böyük Britaniya, İtaliya, Polşa və Aİ liderləri, həmçinin NATO-nun Baş katibi Mark Rutte iştirak edib. Avropa Komissiyasının sədri Ursula Fon der Lyayen və NATO-nun Baş katibi Mark Rutte “X” sosial şəbəkə hesablarında ABŞ Prezidenti, Ukrayna Prezidenti və bir sıra Avropa liderləri ilə birgə telefon danışığı apardıqlarını açıqlayıblar. Fon der Lyayenin sözlərinə görə, tərəflər Alyaskada keçiriləcək ikitərəfli görüşü müzakirə edib və Ukrayna ilə bağlı Avropa, ABŞ və NATO-nun ümumi mövqeyinin gücləndirilməsini təsdiqləyiblər. “Biz sıx koordinasiyanı davam etdirəcəyik. Heç kim sülhü bizdən daha çox istəmir - ədalətli və davamlı sülhü”, - o əlavə edib.

Mark Rutte isə qeyd edib ki, mü-

təfiqlər Ukraynaya qarşı müharibəni dayandırmaq və ədalətli və davamlı sülhə nail olmaq istəyində yekdildirlər. “Trampa liderliyinə və tərəfdaşlarla qarşılıqlı fəaliyyətinə görə minnətdarlıq. Top indi Putindədir”, - o bildirib.

Fransa Prezidenti Emmanuel Makron bildirib ki, ABŞ Prezidenti Donald Tramp avqustun 15-də Alyaskada keçiriləcək sammitdə Ukraynada atəşkəs

əldə etmək niyyətindədir: “ABŞ Prezidentinin Rusiya Prezidenti ilə Alyaskada keçirəcəyi görüşdə əsas məqsədi atəşkəs istəməkdir”, - Makron deyib. Fransa lideri Avropanın mövqeyini də xatırladıb və ərazi məsələlərinin yalnız Ukraynanın iştirakı ilə müzakirə edilməli olduğunu bildirib. “Ərazilərin mübadiləsi ilə bağlı heç bir müzakirə aparılmayıb (Trampla onlayn görüşdə - red.)”, - Fransa Prezidenti qeyd edib. Yeni sanksiyaların tətbiqinin mümkünliyindən danışan Makron heç nəyin istisna edilmədiyini bildirib.

KİV feyk xəbərlər yayır...

Tramp isə “Trump Social” şəbəkəsində Vladimir Putinlə avqustun 15-də Alyaskada keçiriləcək görüşünün ABŞ KİV-ləri tərəfindən işıqlandırılma tərzini tənqid edib: “Əgər Rusiya ilə sövdələşmə çərçivəsində Moskva və Leningradı əldə etsəydim, feyk xəbərlər pis sövdələşmə bağladığımı deyərdi”. O, paylaşımında jurnalistlərin “işdən çıxarılmış uğursuzlardan sitat gətirdiyi-

ni” bildirib və görüşün ABŞ-da keçiriləcəyinə baxmayaraq, “Putinin artıq qalib gəldiyini” söyləyən prezidentin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə keçmiş müşaviri Con Boltonu xüsusilə qeyd edib.

Tramp vurğulayıb ki, onun fikrincə, ABŞ həmişə qalib gəlir, KİV isə feyk xəbərlər yayır. KİV-ləri korrupsiyada ittiham edən siyasətçi onların “ölkəyə nifrət etdiyini” deyib, lakin bunun onun uğurlarına mane olmayacağına əmin olduğunu söyləyib.

Trampdan Putinə xəbərdarlıq...

Donald Tramp Vladimir Putinin Ukraynadakı münaqişəyə son qoymağa razı olmayacağı təqdirdə, rəsmi Moskvaya qarşı cavab tədbirləri görülcəyini bildirib. Tramp bu barədə Ağ Evin “YouTube” kanalında yayımlanan Con Kennedi adına İncəsənət Mərkəzindəki çıxışı zamanı deyib.

Merts: Ukrayna üçün uzunmüddətli təhlükəsizlik zəmanəti lazımdır

Almaniya Kansleri Fridrix Merts isə Rusiya-Ukrayna münaqişəsinin həlli üçün sülh danışıqları ilə bağlı Avropanın mövqeyini açıqlayıb.

O, Kiyev və onun Aİ və NATO tərəfdaşları tərəfindən razılaşdırılan əsas prinsipləri açıqlayıb: “Sonrakı görüşlər olarsa, Ukrayna danışıqlar masasında olmalıdır; danışıqlar düzgün qaydada aparılmalıdır - atəşkəs ilkin mərhələdə olmalıdır; Ukrayna ərazi məsələləri üzrə danışıqlara hazırdır, lakin Rusiyanın işğal etdiyi ərazilərin hüquqi cəhətdən tanınması müzakirə belə edimmi; Ukrayna üçün uzunmüddətli təhlükəsizlik zəmanəti lazımdır”.

lefon danışığı həyata keçirməyi planlaşdırdığını bildirib: “Tramp mənə Alyaskadakı görüşdən sonra onunla əlaqə saxlamağı təklif etdi. Əgər olacaqsas, bütün nəticələri müzakirə edəcəyik, həmçinin növbəti qarşılıqlı addımlarımızı müəyyən edəcəyik”, - o qeyd edib.

Zelenskinin atəşkəs ümidi...

Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski Rusiya və ABŞ prezidentləri Vladimir Putinlə Donald Tramp arasında Alyaskada danışıqların əsas nöqtəsinin atəşkəs olacağına ümid etdiyini bildirib.

Bunu o, Almaniya Kansleri Fridrix Mertsle Trampın da iştirak etdiyi Avropa ölkələrinin dövlət və hökumət başçılarından Ukrayna üzrə videokonfransının yekunlarına dair birgə mətbuat konfransında deyib: “Biz Alyaskada görüş haqqında danışıq. Ümid edirik ki, danışıqların əsas məqamı atəşkəs olacaq”.

Eyni zamanda, Zelenski bir daha qeyd edib ki, Ukrayna Konstitusiyası onun ərazi bütövlüyünün pozulmasına imkan vermir. “Nə qədər ki, dövlətin konstitusiyası dəyişməz qalıb, mənim başqa mövqeyim ola bilməz”, - o əlavə edib.

Üçtərəfli sammit keçiriləcək?

ABŞ Prezidenti Donald Tramp ilə Rusiya və Ukrayna liderləri Vladimir Putin və Vladimir Zelenski arasında üçtərəfli sammit Avropa və ya Yaxın Şərqdə keçirilə bilər. “The Guardian” yazır ki, ABŞ, Ukrayna və Avropa liderlərinin iştirak etdiyi videokonfransda Zelenski, Tramp və Putin arasında mümkün görüşün yeri müzakirə olunub. Nəşr qeyd edir ki, onlar çox güman ki, Avropa və Yaxın Şərqdəki şəhərləri nəzərdən keçiriblər.

Qeyd edək ki, avqustun 15-də Tramp Alyaskada Putinlə görüşəcək. Zelenski danışıqlarda iştirak etməyəcək. Eyni zamanda Amerika lideri bildirib ki, Putinlə görüşü uğurlu olarsa, Zelenski ilə üçtərəfli formatda görüş təşkil ediləcək.

3 əsas bənd

Avropa İttifaqı (Aİ) Şurasının sədri Antoniu Košta ABŞ Prezidenti Donald Trampın Avropa liderləri ilə avqustun 13-də Ukrayna ilə bağlı təşkil etdiyi onlayn konfransda həmsöhbətlərinə çatdırdığı 3 əsas bəndi qeyd edib.

“Avropa Həqiqəti” nəşri yazır ki, Košta Fransa Prezidenti Emmanuel Makronla birgə mətbuat konfransında bildirib: “Prezident Tramp bizimlə çox vacib üç məqsəd bölüşdü. Birincisi, atəşkəsdür”, - deyər Košta bildirib.

Aİ Şurasının sədri ikinci bənd kimi

ABŞ-in “Ukraynadan başqa heç kimin Ukrayna məsələləri üzrə danışıqlar apara bilməz” mövqeyini vurğulayıb.

“Üçüncü element - Ukrayna üçün uzunmüddətli və ədalətli sülh əldə edildikdə ABŞ-in Avropa ilə təhlükəsizlik şərtlərinin gücləndirilməsi söylərini bölüşməyə hazır olmasındır”, - Košta qeyd edib.

Təhlükəsizlik təminatları Kiyevin əsas tələbi olsa da, son aylarda Vaşinqton Ukrayna üçün təminatları müzakirə etməyib, ona görə də Zelenskinin ABŞ-in zəmanətlərini, yoxsa Avropanın “istəklilər koalisiyasını” nəzərdə tutduğu hələ aydın deyil.

Avqustun 20-dək...

ABŞ Maliyyə Nazirliyi avqustun 20-dək iki ölkə prezidentlərinin Alyaskada görüşünün hazırlanması və keçirilməsi ilə bağlı bəzi maliyyə əməliyyatlarını Rusiyaya qarşı tətbiq etdiyi sanksiyalardan azad edib.

Bu barədə ABŞ Maliyyə Nazirliyinin Xarici Aktivlərə Nəzarət İdarəsinin (OFAC) sənədində deyilir.

Söhbət Alyaska ştatında keçiriləcək görüşlərdə iştirak üçün zəruri olan əməliyyatlardan gedir. Sənəddə vurğulanır ki, bu tədbir anti-Rusiya sanksiyaları altında bloklanmış heç bir aktivin dondurulmasını nəzərdə tutmur.

Vaşinqton sanksiyalar və ikinci dərəcəli rüsumlar tətbiq edə bilər

ABŞ Prezidenti Donald Tramp Ankoricdə keçiriləcək sammit zamanı Rusiya Prezidenti Vladimir Putinə Ukraynada müharibəyə son qoymaq müqabilində Alyaskada nadir faydalı qazıntıların işlənməsini təqdim etməyə hazırlaşır.

“The Daily Telegraph”-in mənbələrinə istinadla bildirdiyinə görə, Trampın digər təklifi Rusiyada mülki aviasiya təyyarələrinə xidmət üçün ehtiyat hissələri və avadanlıqların tədarükünə qoyulan qadağanın aradan qaldırılmasını nəzərdə tutur. Qeyd edilir ki, belə bir sövdələşmə Amerikanın “Boeing” konserni üçün çox sərfəli ola bilər.

Təkliflər arasında Putinə hazırda Rusiyanın işğalı altında olan Ukrayna ərazilərində nadir faydalı qazıntılara çıxış imkanı da daxildir.

Qeyd olunur ki, ABŞ-in maliyyə naziri Skott Bessent atəşkəs sazişinin bağlanmasını sürətləndirmək üçün Rusiya ilə edə biləcəyi iqtisadi kompromisləri dyönür.

Con Kennedi adına İncəsənət Mərkəzindəki çıxışı zamanı jurnalistin Moskvaya qarşı konkret rüsumlar və ya sanksiyalar ilə bağlı sualına Tramp: “Bu barədə danışmayacağam”, - deyər cavab verib.

“The Independent”-in məlumatına görə, ABŞ-in maliyyə naziri Skott Bes-

sent bəyan edib ki, avqustun 15-də ABŞ və Rusiya prezidentləri Donald Tramp və Vladimir Putin arasında keçirilməsi planlaşdırılan görüşün nəticə verməyəcəyi təqdirdə Vaşinqton sanksiyalar və ikinci dərəcəli rüsumlar tətbiq edə bilər. O deyib ki, Tramp Putinə bütün variantların mümkün olduğunu aydın şəkildə bildirəcək. Bununla yanaşı, maliyyə naziri Avropa ölkələrinin liderlərini də Tramp-Putin görüşünün Ukraynada atəşkəsəin dayandırılması məsələsində nəticəsiz olacağı halda Rusiyaya qarşı sanksiyalar tətbiq etməyə çağırıb.

Nardar Bayramlı

Ukrayna MDB-nin daha bir sazişindən çıxır

Ukrayna MDB-nin növbəti sazişindən çıxmağa hazırlaşır. Qeyd edək ki, Ukrayna Ali Radasının deputatı Taras Melniçuk öz “Telegram” şəbəkə hesabında

qeyd edib ki, Ukrayna Ali Radasında MDB-nin daha bir sazişindən çıxmaq barədə qərar qəbul edilib. “Ukrayna Ali Radası Müstəqil Dövlətlər Birliyinə üzv

dövlətlərin fəvqəladə hallar zamanı üçüncü ölkələrdən öz vətəndaşlarının təxliyəsi sahəsində qarşılıqlı fəaliyyət haqqında Sazişdən çıxma barədə” qanun la-

yihəsini təsdiqləyib”, - deyə T.Melniçuk bildirib. Qeyd edək ki, MDB-nin üzv dövlətləri arasında sözügedən sənəd 1996-cı ilin aprelində imzalanmışdı. Rəs-

mi Kiyev müntəzəm olaraq Rusiya, Belarus və Suriya ilə, həmçinin MDB çərçivəsində bağlanmış bir sıra sazişlərdən çıxdığını bəyan edir.

Qüvvədən düşən sazişlər...

Ukrayna 2014-cü ilin mart ayında rus ordusunun Kırma daxil olmasından sonra Milli Dövlətlər Birliyinin üzvlüyündən çıxıb. Lakin buna baxmayaraq, Ukraynada MDB-nin bir sıra sazişləri qüvvədə qalmaqda davam edib və rəsmi Kiyev sonradan bu sazişlərdən çıxmaq qərarına gəlib. Qeyd edək ki, Ukrayna 2020-ci ildə MDB dövlətlərinin sərhəd qoşunları üçün hərbi kadrların ixtisaslaşmasının təkmilləşdirilməsi və hazırlanması sahəsində əməkdaşlıq haqqında saziş, mədəniyyət sahəsində əməkdaşlıq haqqında saziş, habelə baytarlıq sahəsində, təşkilat üzvlü olan dövlətlərin ərazilərinin sanitariya mühafizəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında və Bitki Karantini üzrə Koordinasiya Şurasının yaradılması barədə saziş, 2021-ci ildə MDB-nin poçt və elektrik əlaqəsi sahəsində dövlətlərarası münasibətlərlə bağlı saziş, mülki aviasiya və hava məkanının istifadəsində dair saziş, 2022-ci ildə MDB-nin “Qeyri-qanuni miqrasiyaya qarşı mübarizədə əməkdaşlıq haqqında” sa-

ziş, “Böyük Vətən müharibəsində MDB iştirakçısı olan dövlətlərin xalqlarının sücaət və qəhrəmanlıq xatirəsinin əbədiləşdirilməsi haqqında” saziş və Rusiya ilə imzalanan elmi-texniki əməkdaş-

lıq haqqında saziş, 2023-cü ildə hərbi qulluqçulara və onların ailə üzvlərinə sosial-hüquqi təminatlar haqqında MDB ölkələrinin sazişi, 2024-cü ildə isə MDB-nin hidrometeorologiya sahəsində əməkdaşlıq haqqında sazişdən çıxıb.

Sazişlərin ləğvi nəyə görə bu qədər ləngiyib?

Məsələ ilə bağlı politoloq Rəşad Bayramov “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, Ukrayna on bir il bundan öncə Müstəqil Dövlətlər Birliyini

tərk etse də, müəyyən məsələlərə görə qurumun sazişlərini qüvvədə saxlayıb.

“Təkcə Zelenski hakimiyyəti dövründə deyil, həmçinin Poroşenko hakimiyyəti dövründə də Ukrayna MDB-nin bir sıra sazişlərindən çıxıb. Əsas məsələ burasındadır ki, Ukrayna 2014-cü ildə MDB-ni tərk etsə də, qurumun sazişlərini qüvvədə saxlayırdı. Bu da onunla bağlıdır ki, post-sovet məkanında Ukrayna üçün vacib olan məsələlər MDB-nin sazişləri ilə tənzimlənirdi. Məsələn, pensiyaların və sosial müavinətlərin təminatı, MDB ölkələrindəki universitetlərin diplomlarının tanınması və digər məsələlərin həlli istiqamətində MDB çərçivəsində imzalanan sazişlərə uyğun addımlar atılırdı. Ukrayna MDB-nin bir çox sazişlərindən çıxsa

ki toplantısında Azərbaycan qurumun azad ticarət zonası ilə bağlı sazişinə qo-

belə, bəzi sazişləri hələ ki, qüvvədə saxlayır. Başqa sözlə desək, MDB-nin üzv ölkələri arasında imzalanan sazişlər post-sovet ölkələri arasında münasibətləri tənzimləyən sazişlərdir. Əgər bir ölkə MDB-ni tərk edərsə, bu o demək deyil ki, o, mütləq şəkildə qurumun bütün sazişlərindən çıxmalıdır. Qurumun hər hansı sazişi Ukraynanın maraqlarına hələ də cavab verirsə, Kiyev həmin sazişi qüvvədə saxlayır. Həmin sazişlər əsasında Ukrayna digər post-sovet ölkələri ilə müvafiq sahələrdə münasibətləri davam etdirirdi. Lakin Ukrayna hakimiyyəti görəndə ki, MBD-nin hər hansı sahə üzrə sazişinə ehtiyac yoxdur, həmin sazişi ləğv etmək barədə qərar qəbul edir və post-sovet ölkələri ilə aidiyyəti sahə üzrə münasibətlərini ikitərəfli razılaşmalar əsasında yürüdür,” - deyə R.Bayramov vurğulayıb.

İttifaqı və KTMT-yə üzv olmaqdan da imtina edib. Üzv ölkənin hər hansı sazişə

MDB-yə üzv olduğu zaman qurumun sazişindən çıxmaq mümkündür?

“Sözsüz ki, bu, mümkündür. Azərbaycan MDB-nin üzvlü olsada, qurumun bəzi sazişlərinə qoşulmayıb. 2011-ci il oktyabrın 18-də MDB-nin üzv ölkələri-nin dövlət başçıları Sank-Peterburqda

şulmaqdan imtina etdi. Zaman-zaman elə sazişlər olub ki, Azərbaycan həmin sənədlərə öz qeydlərini əlavə etdikdən sonra imza atıb. Azərbaycan MDB çərçivəsində Avrasiya İqtisadi İttifaqı, Gömrük

imza atıb-atmamaq seçimi ilə bağlı proseslər MDB-nin nizamnaməsində öz əksini tapıb,” - deyə R.Bayramov bildirib.

Yunis ABDULLAYEV

Afrika İttifaqı yeni dünya xəritəsini qəbul etməyə çağırır

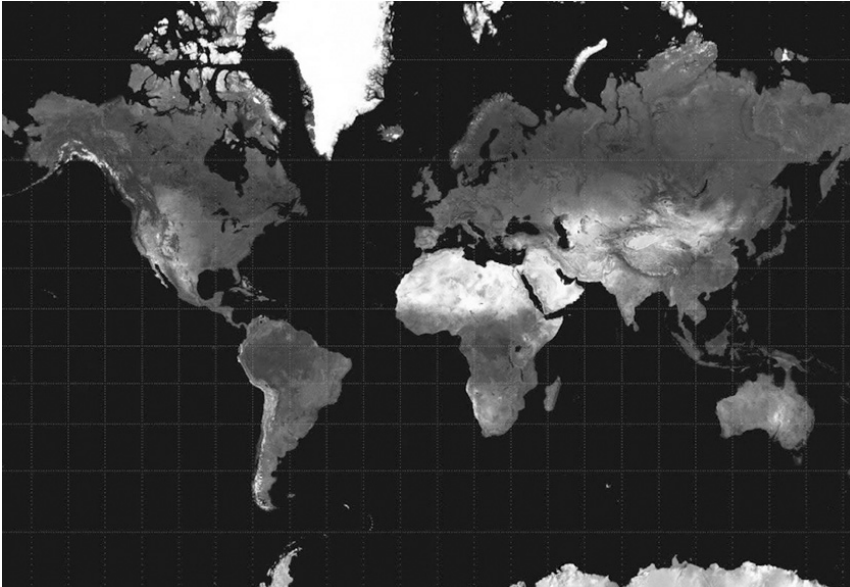
Afrika İttifaqı XVI əsrdə tərtib olunmuş Merkator dünya xəritəsini əvəz etmək üçün bir təşəbbüs irəli sürüb. İttifaq onun hökumətlər və beynəlxalq qurumlar tərəfindən geniş şəkildə istifadə edilməsinin Afrikanın həqiqi miqyasını qeyri-dəqiq təsvir etdiyini iddia edir.

AZƏRTAC “Reuters” agentliyinə istinadla xəbər verir ki, xəritəçekənlərin fikrincə, naviqasiya üçün xəritələr tərtib edən kartograf Gerard Merkator tərəfindən təqribən 500 il əvvəl hazırlanmış proyeksiya qitə ölçülərini təhrif edir, Şimali Amerika və Qrenlandiya kimi qitələrə yaxın əraziləri şişirdir, eyni zamanda Afrika və Cənubi Amerikanı daraldır.

Afrika İttifaqının sədr müavini Selma Malika Həddadi xəritənin təsirinin əhə-

miyyətli olduğunu bildirib. “Bu, sadəcə bir xəritə kimi görünə bilər, amma əslində belə deyil”, -deyən Həddadi Merkatorun 54 dövlət və bir milyardan çox əhali olan dünyanın ikinci ən böyük qitəsi olmasına baxmayaraq, Afrika haqqında yanlış təsvir yaratdığını vurğulayıb. O, belə stereotiplərin mediaya, təhsilə və siyasətə təsir etdiyini bildirib.

Merkator xəritəsi-

nin tənqid edilməsi yeni hal deyil, lakin “Africa Speak Up” təbliğat qrupunun rəhbərlik etdiyi “Xəritəni düzəlt” kampaniyası müzakirələri canlandıraraq təşkilatları ölkələrin həqiqi ölçülərini əks etdirməyə çalışsan 2018-ci ilin Bərabər Yer proyeksiyasını qəbul etməyə çağırıb.

“Africa No Filter” şirkətinin icraçı direktoru Moki Makura bildirib: “Afrika xəritəsinin hazırkı ölçüsü səhvdir. Bu, dünyanın ən uzun-

müddətli dezinformasiya kampaniyasıdır və mütləq dayandırılmalıdır”.

“Africa Speak Up” təşkilatının həmtəşəbbüsü Fara Ndiaye Merkatorun afrikalıların şəxsiyyətinə və qururuna, xüsusən də məktəbyaşlı uşaqlara təsir etdiyini deyib: “Biz Bərabər Yer proyeksiyasının bütün (Afrika) sinif otaqlarında əsas standart olacağı bir kurikulumun təşviqi üzərində fəal işləyirik. Ümidvarıq ki, bu, global institutlar tərəfindən istifadə olunacaq”.

Xanım Həddadi Afrika İttifaqının bu kampaniyanı dəstəklədiyini və bunun müstəmləkəçilik və köləliyə görə təminat tələbləri fonunda Afrikanın global səhnədə layiqli yerini geri qaytarmaq məqsədinə uyğun olduğunu əlavə edib.

Makrondan gecikmiş etiraf

Nəhayət, Makron Fransanın Afrika ölkəsində hərbi cinayətlərini etiraf etdi. Belə ki, Fransa Prezidenti Emmanuel Makron Kamerun Prezidenti Pol Biyaya ünvanlandığı məktubda Kamerunun müstəqillik uğrunda mübarizəsi zamanı amansız repressiya-

Yeni siyasi don, yoxsa...

larda Fransanın rolunu rəsmən etiraf edib. Fransa KİV-ləri qeyd edirlər ki, Makronun Kamerun prezidentinə bu məktubu 1945-1971-ci illərdə Kamerunun müstəqillik uğrunda mübarizə-

sində Fransanın rolunu və iştirakını araşdıran birgə Fransa-Kamerun komissiyasının gəldiyi nəticələrə əsaslanır. “Tarixçilər aydın şəkildə göstərdilər ki, Kamerunda gedən müharibə

zamanı müstəmləkə hakimiyyəti və Fransa ordusu ölkənin müəyyən hissələrində müxtəlif repressiv zorakılıqlara əl atıb. Bu gün mən bu hadisələrdə Fransanın rolunu və məsuliyyətini etiraf etməliyəm”, - deyə Fransa prezidenti öz məktubunda bildirib. Makronun məktubu yanvar da dərc edilmiş hesabatdan sonra açıqlanıb. Hesabatda bildirilir ki, Fransa kütləvi məcburi köçürmələr həyata keçirib, yüz minlərlə kamerunlunu internasiya düşərgələrinə göndərüb və Mərkəzi Afrika

ölkəsinin suverenlik arzusunı boğmaq üçün amansız döyüşçü dəstələrini dəstəkləyib. Qeyd edək ki, Kamerun Birinci Dünya müharibəsindən sonra Böyük Britaniya və Fransa arasında bölünməzdən əvvəl Almanıyanın müstəmləkəsi idi. BMT-nin himayəsi altında Fransanın idarəçiliyində olan ərazi 1960-cı ildə müstəqillik qazanıb, Kamerunun britaniyalı sakinləri isə 1961-ci ildə federasiya çərçivəsində fransız Kamerununa qoşulmaq üçün səs veriblər.

Nə qədər kamerunlu həlak olub?

İyirmi beş il ərzində Fransa ordusu Kamerunda yerli əhaliyə qarşı sayəsiz-hesabsız hərbi cinayətlər törədib. İstər müstəqillik uğrunda mübarizə zamanı, istərsə də müstəqilliyin əldə edilməsindən sonrakı dövrdə Fransa hərbiçiləri üsyanları yatırmaq adı altında ölkənin bir çox ərazilərində vəhşiliklərə əl atıb, bir sıra kəndləri yandıraraq yer üzündən silib və yerli əhalini zorla xüsusi düşərgələrə sürmüşdür. Nəticə etibarilə ilə xeyli qadın, körpə və uşaq öz həyatını itirib. Bəzi rəqəmlərə görə, Fransanın təcavüzü nəticəsində yüz minlərlə, hətta bir milyon in-

san həlak olub. İndiyə qədər nə Fransa, nə də Kamerun dövləti tərəfindən həlak olanların sayı barədə dəqiq hesablanmışlar aparılmayıb. 1964-cü ildə Britaniyanın Kamerundakı səfirliyinin təxmini hesablamalarında on il ərzində 61 min 300 və 76 min 300 arası mülki vətəndaşın həlak olduğu, qurbanların 80%-nin ölkənin Bamileke bölgəsindən olduğu bildirilir. Kamerundakı Fransız Ekspedisiya Korpusunun komandiri, general Maks Briand isə təkcə 1960-cı ildə 20 min insanın öldürüldüyünü iddia edir. Məsələyə tarixçilər də öz münasibətini bildirib. Ta-

rixçi Bernard Droz hesab edir ki, 1955-ci ildən 1959-cu ilə qədər - müstəqillikdən əvvəlki dövrdə təxminən 10 min insan Fransa təcavüzünün qurbanı olub. Fransız tarixçisi Mark Mişelin araşdırmalarına görə, müstəqillikdən sonrakı dövr - vətəndaş müharibəsi zamanı on mindən çox dinc sakin öldürülüb. Kamerunlu hüquq müdafiəçiləri isə ümumilikdə həlak olanların sayının 100 min ilə 400 min arasında olduğunu qeyd edirlər.

qismən dəyişməyə vadar edib. Fransanın Kamerundakı hərbi cinayətlərini etiraf etməsi bunu sübut edir,” - deyə İ.Hüseynov əlavə edib ki, Makron bu kimi məsələlərdə ayrışdırıcılıq edir. “Makron Fransanın Əlcəzairdə yerli xalqa

Həqiqi etiraf, yoxsa hiyləgərlik...

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı Elman Məmmədov “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, Makron özünü sülh göyərçini kimi qələmə verməyə çalışır. “Fransanın prezidenti Emmanuel Makron özünü ədalətli dövlət xadimi kimi təqdim etmək üçün müxtəlif siyasi oyunlara əl atır. Onun Kamerun prezidentinə məktubu “tülkü həccə gedir” məsələsinə bənzəyir. Makronun hiylələrə əldənmaq olmaz. İstər Makron olsun, istərsə də Fransanın keçmiş dövlət xadimləri olsun, onların xisləti anlamaq üçün Fransanın yaxın keçmişini nəzərdən keçirmək bəs edər. Fransa dünyada ən qəddar və ən amansız müstəmləkə ölkəsi olub. Tarix boyu Fransa

dünyanın müxtəlif regionlarında, xüsusilə Afrika və Asiyada bir çox əraziləri qəsb edərək, həmin ərazilərdə təbii sərvətləri istismar və talan edib, yerli xalqlara qarşı qırğınlar törədib. Fransanın Əlcəzairdə, o cümlədən Afrikanın müxtəlif bölgələrində yerli xalqlara qarşı törətdiyi soyqırımlar bəşəriyyət və insanlıq tarixində dərin iz buraxıb. Fransa bütün bunlardan utanmalıdır. Fransa bu gün də öz müstəmləkə siyasətini davam etdirir. 21-ci əsrdə yaşadığımızı baxmayaraq, Fransa hələ də öz müstəmləkə siyasətindən əl çəkmək istəmir. Fransanın hələ də müstəmləkəsi kimi qalan dəniz aşırı dövlətlərdə artıq müstəqillik və azadlıq uğ-

runda mübarizə başlayıb. Əminəm ki, yerli xalqlar öz mübarizəsinin bəhrəsini görəcəklər - Fransanın əsarətindən xilas olacaqlar. Makronun özünü sülh göyərçini kimi qələmə verməsi onun nə dərəcədə hiyləgər olduğunu deməyə əsas verir,” - deyə E.Məmmədov vurğulayıb.

Bütün hərbi cinayətlər etiraf olunmalıdır

etiraf etməlidir. “Makron özünü ədalətli və tarixi reallıqları qəbul edən bir lider kimi göstərməyə çalışır. Əslində, Makron bu cür hərəkətləri ilə özünə siyasi don geyindirir. Bunu başa düşmək üçün onun əvvəlki çıxışlarına baxmaq kifayətdir. Fransanın 20-ci əsrdə, hətta ondan əvvəlki dövrlərdə Afrika, Asiya və dənizəşın bölgələrdə törətdiyi soyqırımlar Fransa lideri tərəfindən qəbul edilmirdi. Makron bəyan edirdi ki, Fransanın üzr istəməsi üçün heç bir əsas yoxdur. La-

qarşı törətdiyi soyqırımı da etiraf etməlidir. Amma o, bunu etmir. Fransa vaxtilə əsarətində olan əraziləri zor gücü ilə öz əlində saxlamaq üçün oralara döyüşçü dəstələri göndərib. Həmin dəstələr müqavimət hərəkətlərini yatırmaq üçün yerli əhaliyə amansız divan tutub. Fransa liderinin nə deməsindən asılı olmayaraq, bütün tarixi hadisələrə hüquqi qiymət verilməlidir”.

Yunis ABDULLAYEV

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955,
0552004544
“Azərmətbuatayımı” ASC - 0124411991,
0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100,
0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Bakmətbuat” MMC - 0124314313
“Ziya LTD” MMC - 0124977696,
0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Ağılla zövqün izdivacı

Zövq ağılı, hər ikisi birlikdə şəxsiyyəti yetişdirir

Hər bir qəliz mətləbin sadə dillə izahı var. Biliyin kütləviləşməsinə çalışan fəda-karların sayəsində mürəkkəb elmi problemlər sadə insanlar üçün də çatımlı olur, onlar da başər zəhninin haralara qədər gəlib çıxdığından az-çox xəbər tuturlar. İstər elmin, istərsə də incəsənətin “mətbəx” sirlərini populyarlaşdırmaq həm bu sirdən xəbərsiz insanların, həm də alimlərin, sənət adamlarının işinə yararır. Keçmiş zamanlarda hətta ən ucqar bölgələrdə də şairlər, yazıçılar, elm, sənət adamlarıyla görüşlər keçirirlər, onların publikayla daha sıx ünsiyyətdə olması üçün müxtəlif elmi-kütləvi toplantılar, mədəni-maarif tədbirləri təşkil olunardı. Bu da əhalinin bədii-estetik zövqünün inkişafına, elmə, maarifə həvəsinin artmasına təkan verərdi. Televiziya da göstərilən elmi-kütləvi proqramlar, bu istiqamətdə nəşrlər kütləvi maraqla qarşılanardı.

Şəxsiyyət ağılla zövqün vəhdətindən formalaşır. İnsan dərin ağıl sahibi, yaxud parlaq istedad yiyəsi olmaya bilər, bunu kiməsə irad tutmaq doğru deyil; ancaq normal inkişaf yolu keçmiş, ən azı məktəbdə düzgün təlim görmüş hər bir vətəndaş elmi xurafatdan, yüksək musiqini bayağı melodiyaadan, yaxşı şeiri cızmaqara-dan ayırmağı bacarmalıdır. Bu keyfiyyətlərə yiyələnmək üçün təkcə ağılı, dərəcə, normativ təlim-tərbiyə metodları kifayət etmir, bundan ötrü insanın zövqü də itilənməli, duyğuları tərbiiylənməlidir. Elmi təfəkkürün, bədii zövqün formalaşdırılması işində məktəblərin rolu əvəzsizdir, çünki şəxsiyyət fərdi təkamülün ən vacib mərhələsinə məhz təhsil aldıqı illərdə - məktəbdə, o cümlədən ali məktəbdə keçir.

Məktəblərin deyilən hədəflərə çatması üçün müxtəlif amillərin vəhdəti mühüm şərtədir, ancaq o faktorların ən vaciblərindən biri, bəlkə də, birincisi dərsləklərin səviyyəsidir. Nəzərə alsaq ki, uşaq beyninin mayalanması, inkişafı ilk növbədə dil faktoruna bağlıdır, bu sahədə həlledici rol oynayan dil-ədəbiyyat dərsləkləri çox zaman yüksək standartlara, arzu olunan tələblərə cavab vermir. Bu dərsləklərə baxanda bilirsən ki, orta məktəbin missi-yası dilçi, ədəbiyyatşünas yetişdirməkdir,

yoxsa uşaqlara ana dilində normal ünsiyət qurmağı, fikrini aydın ifadə etməyi öyrətməkdir. Nəzəri mülahizələrlə lazım olduğundan qat-qat artıq yüklənmiş, bədii cəhətdən zəif mətnlərlə doldurulmuş dərsləklər bu missiyanı layiqincə yerinə yetirməyə, təəssüf ki, yaramır.

Məsələn, aşağı siniflər üçün dərsləklərin birində şagirdlərə Azərbaycan bayrağı mövzusunda esse yazmaq tapşırığı, ardınca da essenin necə yazılmalı olduğuna dair beş-altı səhifəlik təlimat verilir. Verilən təlimatlar isə az qala hüquqi sənəd dilində yazılmış quru, cansız, yadda qalmayan söz yığımıdır. Sanki şagird inşa yox, doktorluq dissertasiyası yazmalıdır. Əminliklə deyirik ki, nəinki orta məktəb şagirdləri, hətta peşəkar yazıçılar belə bu tapşırıqları, təlimatları oxuyandan sonra çəşib qalar, heç nə yaza bilməzlər. Əvvə-

la, deyildiyi kimi, təlimatlar özü çox dolasıq, mənasız, üstgəl primitivdir. Məsələn, bunu oxumaqla kim nə yaza bilər: “İdeyanı yarada bilən fikirlərə diqqət edin. Əvvəlcə baş verən hadisənin səbəbini göstərin, sonra ondan irəli gələn nəticəni təqdim edin. İdeyanı yaradan fikirlər üzərində bir daha düşünün...” Bu cür cəfəng söz yığımı uşağın beynini dolaşdırmaqdan, fikrini qarışdırmaqdan başqa heç nəyə xidmət etmir.

İkincisi, esse bədii janrdır. Əgər hansısa bir janrda əsər yaratmağın ümumən qəbul olunmuş standart resepti olsaydı, onu bütün məktəblərin, redaksiyaların, yarıdıcı birliklərin divarından asardılar, hər kəs də həmin təlimatları oxuyub xariqələr yaradar, mükəmməl sənət nümunələri ortaya çıxardar. Yaradıcılıq - sirrini indiye qədər əl yetməmiş müəmmalı, əsrarəngiz

bir prosesdir. Yazıcı var ki, əsəri əvvəldən-axıra nəql eləyir, yazıcı var axırdan başlayıb əvvələ qayıdır, yazıcı da var ki, mətləbin, yaxud hadisənin düz ortasından başlayır. Yaxud başqa bir cəhət: yazıcı var ki, nə isə yazmaq üçün əvvəlcədən hazırlıq görür, qeydlər aparır, plan tutur, yazıcı da var ki, bunların heç birinə əməl etmir. İndi bunların hansı birini əsas götürüb demək olar ki, esse, yaxud bədii əsər məhz belə, bu metodla yazılmalıdır?

Dərsləklərin verdiyi bu sayaq təlimatlar şagirdlərin azad düşüncəsinin qarşısını almaqdan başqa bir işə yaramır. Nəzəri hazırlıq hər şeydən vacib olsaydı, ədəbiyyat nəzəriyyəsini mükəmməl mənimsəmiş biri öz nəzəri biliklərini tətbiq etməklə mükəmməl bədii əsərlər yaradardı. Halbuki həyatda belə hadisələr nadir hallarda baş verir, çox zaman kamil əsəri bi-

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

ri, mükəmməl nəzəriyyəni isə bir başqası yaradır. Yaradıcı işdə heç bir konkret resept vermək mümkün deyil, yalnız şagirdə istiqamət vermək olar ki, bu işi də müəllimin öhdəsinə qoymaq, yəqin ki, yetər.

Ədəbiyyat dərsliyi ədəbiyyatşünas, dil dərsliyi dilçi yetişdirmək üçün deyil. Uşaqlara esse yazmağın reseptini, uzun-uzadı nəzəri təlimatlar, bir sözlə, quru bilik, cansız ağılı verməkdənsə onların zövqünü oxşamaq, estetik tərbiiyəsini inkişafına qalmaq, onları gözəl mətnlərə alışdırmaq, mükəmməl bədii nümunələrin təhsilində onlara ədəbi dilimizin gözəlliyini göstərmək, şirinliyini daddırmaq, başqa sözlə, ruh vermək gərəkdir. Belə olarsa, gələcəyin vətəndaşlarını elm libasına bürünmüş xurafatla, sənətə donu geyinmiş bayağılıqla, ədəbiyyata arxa qapıdan yol tapmış söz yığımıyla aldatmaq da mümkün olmaz. Həyata da, sənətə də ən sərrast, qüsuruz baxış ağılla hissin, biliklə zövqün izdivacından yaranır. Zövq ağılı, hər ikisi birlikdə şəxsiyyəti yetişdirir. Bu faktorlardan hansısa eskik olanda şəxsiyyət də yarımcıq olur. Atalarımız demişkən, dad yarımcıq ölindən!..

Toğrul

Uşaqlar məktəbdən niyə yayınırlar?

Heç kəsə sirr deyil ki, uşaqlar yuxarı siniflərdə keçdikcə dərslərdən yayınma halları çoxalır. Bəzilərin bunun kökündə “repetitor amili”ni əsas göstərsələr də, məsələnin kökündə başqa nədənlərin olduğunu da görmək mümkündür. Doğrudur, məktəblərin çoxu, xüsusən də məktəb tədrisi ilə qane olmayıb repetitor, yaxud müxtəlif təlim-tədris kurslarının xidmətindən istifadəyə üstünlük verir. Hətta valideynlər də uşaqlarını məktəbə deyil, repetitora yönəldirlər, amma bunun, məktəb tədrisi vaxtı ilə uzlaşdırılmalı olduğuna diqqət ayırırlar...

Elə uşaqlar da var ki, repetitorla məşğul olmasa belə, məktəbə getmək istəmir, dərslərdən yayınır. Bu uşaqları məktəbdən ayıran səbəblər isə müxtəlifdir. Bəziləri müəllimlərin şagirdlərə qarşı “agressiv” davranışını əsas gətirsə də, digərləri məsələni tam başqa səmərəyə yönəldir. Məsələn, sinifdə xoşagəlməz hadisələrdən sığortalanmaq, kollektivin ona pis münasibəti, təzyiq, uyğunlaşma çətinlikləri və s.

Nəzərə alaq ki, uşaqların formalaşması üçün ailə qədər təhsil müəssisələrinin də rolu böyükdür. Belə durumun hələ uşaq yaşlarında neqativ hadisələrlə üz-üzə qalan, bundan çıxış yolunu məktəbə getməməkdə görən şagirdlərin psixikasına, onların gələcək həyatına təsirsiz ötürməyəcəyinə şübhə qalır. Çıxış yolu isə belə problemlərin yaranmaması üçün maarifləndirmə işlərinin aparılmasıdır.

Uşaqların Psixi Sağlamlığı Vəqfi adından aparılan yeni sorğu ABŞ-da uşaqlar arasında məktəbdən yayınma hallarının ciddi ölçüdə yaratdığını ortaya qoyub.

“MedicalXpress” portalı xəbər verir ki, araşdırmaya görə, keçən il övladının

qorxu və ya narahatlıq səbəbilə məktəbə getmədiyini bildiren valideynlərin təxminən üçdə biri (30 faiz) uşaqlarının bir həftədən artıq məktəbə davam etmədiyini diqqətə çatdırıb.

Sorğuda 1000-dən çox valideyn iştirak edib və nəticələr göstərib ki, məktəbi buraxan hər beş şagirdəndən ikisi (42 faiz) özünü fiziki olaraq iştirak üçün kifayət qədər yaxşı hiss etmədiyini, 20 faizi isə həddindən artıq yorğunluq səbəbi ilə məktəbə getmədiyini bildirib. Mütəxəssislər vurğulayırlar ki, uşaqlarda fiziki simptomlar çox zaman narahatlıq kimi psixi sağlamlıq problemlərinin göstəricisi ola bilər.

Milli Sağlamlıq İnstitutunun (NIH) məlumatına əsasən, məktəbdən yayınma halları ən çox 10-13 yaş arası və məktəb dəyişən uşaqlar arasında müşahidə olunur. Uşaqların Psixi Sağlamlığı Fondunun icraçı klinik direktor-

ru, uşaq psixoloqu Ariana Hoet bildirir ki, məktəbdən yayınma səbəbləri arasında sosial narahatlıq, zorakılıq, uyğunlaşma çətinlikləri, imtahan və ya ictimai danışıq qorxusu, həmçinin diaqnoz qoyulmamış öyrənmə çətinlikləri əsas yer tutur.

A.Hoet qeyd edir ki, valideynlərin uşaqları qoruma instinktinə görə onları evdə saxlaması qısa müddətdə rahatlıq versə də, uzunmüddətli perspektivdə narahatlıq hissini gücləndirə bilər: “Narahatlıq doğuran vəziyyətlərdən qaçmaq, problemin daha da böyüməsinə gətirib çıxarır. Uşaqların güclü duyğularının öhdəsindən gəlmələrinə dəstək olmaq üçün onlarla açıq söhbət aparmaq vacibdir”.

Mütəxəssislər, valideynlər və tərbiiyəçilər üçün sübuta əsaslanan pulsuz resursların mövcud olduğunu, bunların məktəbdən yayınmanın səbəblərini anlamağa və uşaqlara uyğun dəstək göstərməyə imkan yaratdığını vurğulayırlar.

Bu nəticələr məktəbdən yayınma ilə mübarizə aparmaq üçün valideynlərin və təhsil müəssisələrinin daha aktiv və koordinasiyalı addımlar atmasının zəruriliyini ortaya qoyur.

Yeganə

Mobil operator müştəri məmnuniyyəti üzrə beynəlxalq standartlardan üstün nəticələr əldə edib

2025-ci ilin ilk altı ayı ərzində “Azercell Telekom”un müştəri xidmətləri kanalları üzərindən 2,5 milyondan çox müraciət qeydə alınıb. Bu dövrdə Telefon Mərkəzinə 1,5 milyona yaxın zəng daxil olub. Onlayn Müştəri Xidmətləri isə ümumilikdə 400 min sorğunu cavablandırb. Bu sorğuların 224 mini şirkətin “Facebook”, “Instagram”, “LinkedIn”, “X” və “TikTok” sosial media hesabları vasitəsilə qeydə alınıb. Eyni zamanda, Azercell-in mobil tətbiqinə inteqrasiya edilmiş süni intellekt əsaslı “AI Chat Bot” 800 minə yaxın müraciəti emal edib.

Telefon Mərkəzinə daxil olan zənglərin ortalama cavablandırılma müddəti 2 dəqiqə 45 saniyə təşkil edib ki, bu da 6-7 dəqiqəlik beynəlxalq standart ilə müqayisədə təqribən iki dəfə qısadır. Sorğular əsasən internet paketləri, nömrə ilə bağlı əməliyyatlar, balans və ödəniş məsələləri, tarif planları və digər xidmətləri əhatə edib.

Azercell-in Azərbaycan dilində tam spektr xidmət göstərən süni intellekt əsaslı ilk virtual assistenti olan “Aicell” də artıq müştəri məmnuniyyətinə öz töhfəsini verir. Belə ki, Telefon Mərkəzinə müraciət etmiş müştərilərin 84%-in sorğusu “Aicell” tərəfindən emal edilib. Məlumatlandırma, xidmətlərin aktivləşdirilməsi və deaktivləşdirilməsi daxil olmaqla, 10 istiqamət üzrə xidmət göstərən virtual assistent Mərkəzə daxil olmuş zənglərin 17%-ni müstəqil şəkildə cavablandırıb, digər sorğuları isə aidiyyəti üzrə yönləndirib.

Ötən ilin dekabr ayında “Azercell” mobil tətbiqində istifadəyə verilən “AI Chat Bot” isə istifadəçilərin istəklərini 90% dəqiqliklə anlayaraq onların 68%-ni birbaşa cavablandırb. 24/7 rejimdə fəaliyyət göstərən bu rəqəmsal həll digər

sorğuları Onlayn Müştəri Xidmətlərinə yönləndirib.

Bu nəticələr Azercell-in yüksək xidmət keyfiyyətini və innovasiyalara əsaslanan müştəri yönümlü yanaşmasını əks etdirir. Belə ki, Azercell-in Telefon Mərkəzinin müştəri məmnuniyyəti indeksi 93, 2% ilə qəbul edilmiş beynəlxalq standartdan (85%) üstün olub.

Azercell-in təqdim etdiyi xidmətin yüksək keyfiyyətinin daha bir göstəricisi mobil operatorun əldə etdiyi beynəlxalq uyğunluq sertifikatıdır. Cari ilin aprel ayında “TÜV Austria Azərbaycan” MMC tərəfindən həyata keçirilən keyfiyyət auditinin nəticəsi olaraq, Azercell ISO 10002:2018 (Keyfiyyətin idarə olunması - Müştəri məmnuniyyəti - Müəssisələrdə şikayətlərin emalına dair təlimatlar) beynəlxalq standartına uyğunluq ser-

tifikatına layiq görüldü. Bu sertifikat müştərilər tərəfindən irəli sürülən təklif və şərtlərin diqqətlə araşdırılmasını, eləcə də şikayətlərə baxılması prosesinin davamlı təhlilini təmin edən şirkətlərə verilir.

Azercell-in Telefon Mərkəzinə *1111 qısa nömrəsi, eləcə də (012) 4904949 (Fakturasız Xətt abunəçiləri üçün) və (012) 4905252 (Fakturalı Xətt abunəçiləri üçün) şəhər nömrələri vasitəsilə 7/24 rejimdə müraciət etmək mümkündür.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alıqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyyət Hacıbəyli - 66

Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenziya: N-B-317

Tiraj: 4754
Sifariş: 1659

“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayon filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələni və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilib.

Qəzet 1993-cü ilin
aprel ayında nəşr olunur.
Məsul növbətçi:

Yeganə Bayramova